

صُفَّاتُ
الزَّوْجِيَّةِ الصِّلِّيَّةِ

SIFA ZA MKE MWEMA

المؤلف: محمد شومان

Tarjama: firqatunnajia.com

YALIYOMO

00. Kitabu kifupi kimaneno, muhimu katika maudhui yake	4
01. Siri ya wanamme kufanywa wasimamizi na kuwa bora	5
02. Namna ilivyo kubwa haki ya mume kwa mke wake	7
03. Hamna kitu.....	9
04. Mahimizo ya kumtii mume na kumfurahisha	10
05. Khatari ya kumkasirisha mume.....	11
06. Fadhilah za mke mwema	13
07. Baadhi ya sifa za mke mwema	15
08. Mke mwema anamtii mume wake katika yasiyokuwa maasi.....	16
09. Mke mwema anajihifadhi nafsi yake	17
10. Mke mwema anamuhudumikia mume wake	18
11. Mke mwema anahifadhi siri za mume wake	20
12. Mke mwema daima anakuwa katika muonekana mzuri	21
13. Mke mwema hapeani mali bila idhini ya mume	22
14. Mke mwema hamuidhinishi yejote kuingia nyumbani bila idhini ya mume	23
15. Mke mwema haombi talaka pasi na sababu ya kimsingi	24
16. Mke mwema halaani na hakufuru wema	25
17. Mke mwema anamshukuru mume wake	26
18. Mke mwema havui nguo zake katika isiyokuwa nyumba ya mume wake	27
19. Mke mwema anajaribu kumfurahisha mume kwa hali zote	28
20. Kitu cha kwanza kinachomsaidia mwanamke kuwa mwema	29
21. Kitu cha pili kinachomsaidia mwanamke kuwa mwema.....	31
22. Kitu cha tatu kinachomsaidia mwanamke kuwa mwema.....	32

23. Kitu cha nne kinachomsaidia mwanamke kuwa mwema.....	33
24. Kitu cha tano kinachomsaidia mwanamke kuwa mwema.....	34
25. Kitu cha sita kinachomsaidia mwanamke kuwa mwema.....	35
26. Waume wabora	36

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

00. Kitabu kifupi kimaneno, muhimu katika maudhui yake

Himdi zote njema anastahiki Allaah. Tunamhimidi Yeye, kumuomba msaada na msamaha. Tunajilinda kwa Allaah kutokana na shari ya nafsi zetu na uovu wa matendo yetu. Yule aliyeongozwa na Allaah, basi hakuna wa kumpotosha, na yule aliyepotoshwa na Allaah, basi hakuna wa kumwongoza. Nashuhudia ya kwamba hapana mungu wa haki isipokuwa Allaah, hali ya kuwa yu peke yake pasi na mshirika, na nashuhudia ya kwamba Muhammad ni mja na Mtume Wake.

Amma ba'd:

Hiki ni kijitabu "Swifaat-uz-Zawjah as-Swaalihah" ambacho ni kifupi katika maneno yake lakini muhimu katika maudhui yake na chenye faida kubwa. Nimepanga milango yake ifuatavyo:

- 1 – Ukubwa wa haki ya mume.
- 2 – Mahimizo ya kumtii mume.
- 3 – Khatari ya kumkasirisha mume, kwenda kinyume na amri yake na kupoteza haki zake.
- 4 – Fadhilah za mke mwema.
- 5 – Sifa za mke mwema.
- 6 – Mambo yanayomsaidia mke kupata sifa hizi.

Namuomba Allaah ('Azza wa Jall) awanufaishe nacho dada zetu waislamu, kila mwenye kukisoma na akifanye ni takasifu kwa ajili ya uso Wake. Kwani hakika Yeye ni Mwingi wa kutoa, Mkarimu.

Imeandikwa na;

Muhammad Shawmaan

01 Dhul-Qa'dah 1410

01. Siri ya wanamme kufanywa wasimamizi na kuwa bora

Allaah (Ta’ala) amesema:

الرَّجَالُ قَوَّاؤُنَ عَلَى النِّسَاءِ بِمَا فَضَّلَ اللَّهُ بَعْضَهُمْ عَلَى بَعْضٍ وَبِمَا أَنْفَقُوا مِنْ أَمْوَالِهِمْ

“Wanaume ni wasimamizi juu ya wanawake kwa kuwa Allaah amefadhilisha baadhi yao kuliko wengine na kwa sababu ya [matumizi] wanayotoa katika mali zao.”¹

Ibn Kthiyr amesema:

“Bi maana mwanamme ni msimamizi wa mwanamke. Kwa maana nyingine yeye ndiye kiongozi wake, mkubwa wake, mwenye kumuhukumu na mwenye kumuadabisha anapokengeuka.”²

as-Sa’diy amesema:

وَبِمَا أَنْفَقُوا مِنْ أَمْوَالِهِمْ

“... na kwa sababu ya [matumizi] wanayotoa katika mali zao.”

Bi maana kwa sababu ya ubora wa wanamme kwa wanawake na kufadhilishwa kwao juu yao. Mwanamme kufanywa kuwa bora juu ya mwanamke ni kwa sampuli nydingi; uongozi umefanywa ni kitu maalum kwa wanamme, unabii na utume. Vilevile wamefanywa maalum kwa ‘ibaadah nydingi; Jihaad, idhi na swalih ya ijumaa. Yako mengine ambayo Allaah amewafanya kupwekeka nayo kama vile akili, subira na ustahamilivu ambao haupatikani kwa wanawake. Vivyo hivyo wamepwekeshwa kuwasimamia wanawake kwa matumizi. Bali kuna matumizi mengi ambayo wamepwekeka nayo wanamme na wanatofautiana kutokana na wanawake. Na pengine hiyo ikawa ndio siri ilioko nyuma ya maneno Yake:

وَبِمَا أَنْفَقُوا مِنْ أَمْوَالِهِمْ

“... na kwa sababu ya [matumizi] wanayotoa katika mali zao.”

inayofahamisha matumizi aina yote. Kwa hiyo hayo yote yakajulisha ya kwamba mwanamme ni kama mtawala na kiongozi kwa mke wake. Mwanamke ukimlinganisha na mume ni kama mtumwa wake. Kazi ya mume ni kusimamia kile ambacho Allaah amempa

¹ 04:34

² Tafsir-ul-Qur-aan al-‘Adhwiy (01/194).

kukisimamia na kazi ya mke ni kusimamia kazi ya kumtii Mola Wake na kumtii mume wake.”³

al-Qaasimiy amesema:

الرَّجَالُ قَوْمُونَ عَلَى النِّسَاءِ

“Wanaume ni wasimamizi juu ya wanawake.”

Wingi wa usimamizi. Ni yule ambaye anasimamia manufaa, uendeshaji na kuadabisha. Kwa maana nyingine ni kwamba wamesalitishwa kuwaadabisha wanawake na kuwasimamia hali ya kuwaamrisha na kuwakataza. Ni kama mtawala anavowasimamia wananchi wake. Hilo ni kutokana na mambo mawili:

1 – Kuna ambalo wametunukiwa.

2 – Kuna ambalo wamechuma.

Ameashiria hilo la kwanza pale aliposema (Subhaanah):

بِمَا فَضَّلَ اللَّهُ بَعْضَهُمْ عَلَى بَعْضٍ

“Kwa kuwa Allaah amefadhlisha baadhi yao kuliko wengine.”

Dhamira inarudi kwa wanaume na wanawake wote wawili. Kwa msemo mwengine ni kwamba wanamme wamekuwa wenyewe kuwatawala wanawake kwa sababu ya Allaah kuwafadhlisha baadhi – nao ni wanamme - juu ya wengine – nao ni wanawake. Ameashiria hilo la pili pale aliposema (Subhaanah):

وَبِمَا أَنْفَقُوا مِنْ أَمْوَالِهِمْ

“... na kwa sababu ya [matumizi] wanayotoa katika mali zao.”

na katika mahari na matumizi wanayotoa.”⁴

³ Taysiyr-ul-Kariym ar-Rahmaan (01/344).

⁴ Mahaasin-ut-Ta’wiyl (05/130) kwa kifupi.

02. Namna ilivyo kubwa haki ya mume kwa mke wake

1 - Allaah (Ta'ala) amesema:

وَلِلرَّجَالِ عَلَيْهِنَّ دَرَجَةٌ

“Na wanaume wana daraja zaidi juu yao.”⁵

Ibn Kathiyr amesema:

“Bi maana katika ubora, maumbile, tabia, nafasi, kutii amri, matumizi, kusimamia manufaa na fadhilah duniani na Aakhirah.”⁶

Mtume wa Allaah (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam) amesema:

“Kila nafsi katika wanadamu ni bwana na mwanamme ni bwana wa familia yake na mwanamke ni bwana wa nyumba yake.”⁷

“Lau ningelimwamrisha yejote kumsujudia mwengine, basi ningelimwamrisha mwanamke kumsujudia mume wake. Naapa kwa Ambaye nafsi ya Muhammad iko mikononi Mwake mwanamke hazingatiwi kuwa ameketeleza haki ya Mola Wake mpaka atekeleze haki ya mume wake. Lau kama atamtaka nafsi yake [wafanye jimaal] na yeye mwanamke yuko katika kitanda cha kujifungua⁸ basi hatomkatalia.”⁹

Amesema (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam):

“Haisilihi kwa mtu kumsujudia mtu mwengine. Endapo ingesilihi kwa mtu kumsujudia mtu mwengine, basi ningelimwamrisha mwanamke kumsujudia mume wake kutokana na ukubwa wa haki yake kwake. Naapa kwa Ambaye nafsi yangu iko mikononi Mwake lau kuanzia miguuni mwake mpaka juu ya kichwa chake kutakuwa na vidonda vinavyopasukapasuka kisha [mume] akamwelekea ambapo [mke] akaviramba kwa ulimi wake bila kuona kinyaa, basi atazingatiwa hajatekeleza haki yake.”¹⁰

⁵ 02:228

⁶ Tafsiyr-ul-Qur-aan al-'Adhwiyim (01/271).

⁷ an-Nasaa'i y katika "Amal-ul-Yawm wal-Laylah" na ipo katika "Swahiyh-ul-Jaamiy' as-Swaghiyr" (4441).

⁸ Maana yake ni kuwahimiza kuwatii waume zao na kwamba haifai kwao kukataa licha ya hali hii. Tusemeje katika hali nyingine?

⁹ Ibn Maajah (1853), Ibn Hibbaan (06/186) na Ahmad (04/381). al-Albaaniy amesahihisha isnadi ya Ahmad kwa mujibu wa sharti za Muslim katika "as-Swahiyah" (03/202).

¹⁰ Ahmad (03/159) na wengineo. at-Tirmidhiy amefanya cheni ya wapokezi wake kuwa ni nzuri katika "Targhiyb at-Tarhiyb" (03/55) na pia inapatikana katika "Swahiyh-ul-Jaamiy' as-Swaghiyr" (7602).

Amesema (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam):

"Haki ya mume juu ya mke wake endapo atakuwa na vidonda au pua yake ikawa inatokwa na usaha au damu kisha [mke yule] akavinyonya, atazingatiwa hajatekeleza haki yake."¹¹

Abu Hurayrah (Radhiya Allaahu 'anh) amesimulia kwamba Mtume (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam) amesema:

"Si haki kwa mwanamke akafunga na mume wake hakusafiri pasi na idhini yake¹² na chochote anachokitoa pasi na amri yake basi na mume atapata nusu yake."¹³

'Allaamah al-Albaaniy amesema:

"Ikiwa imewajibishwa kwa mwanamke kumtii mume wake katika kukidhi matamanio yake, basi ana uwajibu zaidi kumtii katika mambo ambayo ni muhimu zaidi kuliko jambo hilo [la kukidhi matamanio yake] kama mfano wa kuwalea watoto wao, kutengeneza familia yao na haki nyenginezo ambazo ni za lazima."¹⁴

Haafidhw amesema:

"Katika Hadiyth kuna faida kwamba haki ya mume imekokotezwa zaidi kwa mwanamke kuliko 'ibaadah zilizopendekezwa. Kwa sababu haki yake ni ya lazima. Kufanya 'ibaadah za lazima kunatangulizwa kabla ya kufanya 'ibaadah zilizopendekezwa."¹⁵

¹¹ al-Bazzaar (1465 - Kashf) kwa cheni ya wapokezi nzuri na wapokezi wake ni waaminifu wanaotambulika. Hivo pia ndivo alivosema at-Tirmidhiy katika "at-Targhiyb wat-Tarhiyb" (03/54), Ibn Hibbaan (06/184 - Ihsaan), al-Haakim (02/189) na wengineo. Ipo pia katika "Swahiyh-ul-Jaamiy' as-Swaghiyr" (3143).

¹² an-Nawawiy amesema:

"Sababu yake ni kuwa mume ana haki ya kustarehe naye katika siku yoyote. Haki yake juu yake mke ni lazima papohapo. Haki yake haipotei kwa jambo lililopendekezwa wala jambo la lazima lakini linaweza kuchleweshwa." (Sharh Muslim (07/115).

¹³ al-Bukhaariy (09/16 – Fath), Muslim (1026) na wengineo.

¹⁴ Aad-uz-Ziffaa, uk. 282 chapa ya Maktaba-ul-Islaamiyyah.

¹⁵ al-Fath (09/296).

03. Hamna kitu

Shaykh-ul-Islam (Rahimahu Allaah) aliulizwa kuhusu mwanaume ambaye yuko na mke. Mke huyo anafunga mchana na anasimama usiku kuswali. Kila wakati mume wake anamwita kitandani anamkatalia na anatanguliza jambo la kuswali usiku na kufunga mchana juu ya kumtii mume wake. Je, inafaa kwake kufanya hivo? Akajibu kwa kusema:

“Si halali kwake kufanya hivo kwa maafikiano ya waislamu. Bali ni lazima kwake kumtii wakati atapomwita kitandani, jambo ambalo ni faradhi na wajibu kwake. Kuhusu kusimama usiku kuswali na kufunga mchana ni mambo yaliyopendekezwa. Ni vipi muumini wa kike atatanguliza ‘ibaadah inayopendeza kabla ya ‘ibaadah ya faradhi?’”¹⁶

Akaendelea kusema:

“Baada ya haki ya Allaah na Mtume Wake mwanamke hana haki ambayo imefanywa lazima zaidi kushinda haki ya mume.”

Mu‘adh bin Jabal (Radhiya Allaahu ‘anh) amesimulia kwamba Mtume (Swalla Allaahu ‘alayhi wa sallam) amesema:

“Endapo mwanamke angejua haki ya mume, basi asingekaa chini wakati anakula chakula chake cha jioni au cha mchana mpaka atakapomaliza.”¹⁷

¹⁶ Majmuu ‘-ul-Fataawaa (32/274-275).

¹⁷ al-Bazzaar (01/180 – Kashf) na wengineo. Ipo katika ”Swahiyh-ul-Jaamiy‘ as-Swaghiyr” (5135).

04. Mahimizo ya kumtii mume na kumfurahisha

2 – Abu Hurayrah (Radhiya Allaahu ‘anh) amesimulia kwamba Mtume (Swalla Allaahu ‘alayhi wa sallam) amesema:

“Mwanamke akiswali vitano vyake, akafunga mwezi wake, akamtii mume wake na akahifadhi tupu yake, basi ataambiwa [siku ya Qiyaamah]: “Ingia Peponi kwa mlango wowote unaoutaka.”¹⁸

Amesema (Swalla Allaahu ‘alayhi wa sallam):

”Wanawake wenu katika watu wa Peponi: ni wale wenye mapenzi mno, wenye kuzaa sana, wenye kujipendekeza kwa waume zao ambaao anapokasirika [yule mume] anakuja na kuweka mkono wake juu ya mkono wa mume wake na kusema: “Mimi leo sionji usingizi mpaka uridhie.”¹⁹

¹⁸ Ibn Hibbaan katika ”as-Swahiyh” yake (06/184 – Ihsaan) na wengineo. al-Albaaniy ameisahihisha kutokana na nyinginezo zinazoitolea ushahidi katika “Aadab-iz-Ziffaaf”, uk. 286.

¹⁹ Silsilah Ahaadiyth-is-Swahiyhah, uk. 287.

05. Khatari ya kumkasirisha mume

3 – Fadhwalah bin ‘Ubayd (Radhiya Allaahu ‘anh) ameeleza kuwa Mtume (Swalla Allaahu ‘alayhi wa sallam) amesema:

“Kuna watu aina tatu usiulize juu yao; mtu ambaye amefarikiana na mkusanyiko na akamuasi kiongozi wake ambapo akafa hali ya kuwa ni muasi - usiulize juu yake, mjakazi au mtumwa ambaye amekimbia na kuacha kumtii bwana wake na mwanamke mume wake yuko mbali naye na akamtosheleza na mahitaji ya kidunia ambapo akajishaua²⁰ na kuzurura²¹ - usiulize juu yao.”²²

Amesmea (Swalla Allaahu ‘alayhi wa sallam):

“Watu watatu swalah zao hazivuki masikio yao; mja ambaye yuko katika ukimbizi mpaka arudi, mwanamke anayelala wakati mume wake amemkasirikia²³ na kiongozi anayewaongoza watu ilihali wanamchukia.”²⁴

Amesmea (Swalla Allaahu ‘alayhi wa sallam):

“Allaah hamtazami mwanamke ambaye hamshukuru mume wake wakati huohuo hawezi kujitosheleza naye [kukosa kuwa pamoja naye].”²⁵

Muslim amepokea katika “as-Swahiyh” yake kupitia kwa Abu Hurayrah (Radhiya Allaahu ‘anh) ambaye amesimulia kuwa Mtume wa Allaah (Swalla Allaahu ‘alayhi wa sallam) amesema:

“Napaa kwa Ambaye nafsi yangu iko mikononi Mwake hakuna mwanamme yeote anayemwita mke wake kitandani ambapo akamkatalia isipokuwa Ambaye yuko juu mbinguni humkasirikia mpaka amridhie.”²⁶

Muslim amepokea tena upokezi mwingine:

²⁰ AKAonyesha mapambo yake kwa ajili ya machafu au vile vitangulizi vyta machafu kama kuangaliwa na mfano wake.

²¹ Akazurura anavotaka yeye kwa ajili ya kutaka kuleta maharibifu.

²² al-Bukhaariy katika ”Aadab-ul-Mufrad” (590), Ibn Hibbaan (50 – Mawaarid) na wengineo. Ipo katika “as-Swahiyah” (542).

²³ Kutokana na sababu inayokubalika katika Shari’ah kama mfano wa tabia mbaya na kutomtii.

²⁴ al-Bukhaariy (360) na wengineo. Ni Hadiyth Swahiyah kama alivosema Ahmad Shaakir chini yake.

²⁵ Silsilah Ahaadiyth-is-Swahiyah, uk. 289.

²⁶ Muslim (1436).

“Mwanamke akilala hali ya kuwa amehama kitanda cha mume wake, basi Malaika humlaani mpaka arudi.”²⁷

Ndani yake imekuja katika upokezi wa tatu:

“Mwanamme anapomwita mke wake kitandani akakataa ambapo akamkasirikia, basi Malaika humlaani mpaka kupambazuke.”²⁸

Siku moja Mtume wa Allaah (Swalla Allaahu ‘alayhi wa sallam) alimwambia mwanamke mmoja:

“Hakika si venginevyo [mume wako] ndiye [ufunguo wa] Pepo na Moto wako.”²⁹

Kwa hiyo ambaye anamtii Allaah (‘Azza wa Jall) juu ya mume wake na akatekeleza haki zake, basi mume huyo atakuwa ndio ufunguo wa Pepo yake. Kwa msemo mwingine ni kwamba mume huyo ndiye sababu ya kuingia kwake Peponi. Akienda kinyume na mume wake, basi ni ufunguo wa Moto wake.

Mu‘adh bin Jabal (Radhiya Allaahu ‘anh) ameeleza kuwa Mtume (Swalla Allaahu ‘alayhi wa sallam) amesema:

“Hakuna mwanamke ambaye anamuudhi mume wake duniani isipokuwa mke wake katika al-Huur al-‘Ayn anasema: “Usimuudhi, Allaah Akuue! Huyo kwako ni mgeni tu. Karibuni atakuacha na kuja kwetu.”³⁰

²⁷ Tamko hili limepokea al-Bukhaariy (09/294 – Fath) na wengineo.

²⁸ al-Bukhaariy (06/314) na (09/294 – Fath) na wengieno.

²⁹ Ni Hadiyth Swahiyh itakuja huko mbele kwa ukamilifu na takhriyj yake.

³⁰ at-Tirmidhiy (1174), Ibn Maajah (2014) na wengineo. Ipo katika ”as-Silsilah as-Swahiyah” (173).

06. Fadhilah za mke mwema

4 – Fadhilah za mke mwema. 'Abdullaah bin 'Amr (Radhiya Allaahu 'anh) ameeleza kuwa Mtume (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam) amesema:

"Hakika dunia yote ni starehe na hakuna starehe ya dunia ilio bora kama mwanamke mwema."³¹

Sa'd bin Abiy Waqqaas (Radhiya Allaahu 'anh) amesimulia kwamba Mtume wa Allaah (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam) amesema:

"Mambo manne ni katika furaha; mwanamke mwema, makazi mapana, jirani mwema na kipando chenye umakini. Mambo manne ni katika kukosa furaha; jjirani mbaya, mwanamke mbaya, kipando kibaya na makazi ya kubana."³²

Thawbaan (Radhiya Allaahu 'anh) amesema:

"Wakati iliposhuka kuhusu fedha na dhahabu kile kilichoshuka³³ wakasema: ““Tuweke mali gani sasa?” Umar akasema: “Mimi nitakujuzeni jambo hilo. Akaenda na ngamia wake haraka ambapo akamuwahi Mtume (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam) na mimi nikiwa nyuma namfuata. Akasema: “Ee Mtume wa Allaah! Tuweke mali gani?” Akasema:

"Achukulie mmoja wenu moyo wenyewe kushukuru, ulimi wenyewe kumtaja na mke muumini anayemsaidia mmoja wenu katika jambo lake la Aakhirah."³⁴

Mke mwema ni yule Mtume wa Allaah (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam) aliusia kujinyakulia pale mwanzoni kabisa mwa kuo. Abu Hurayrah (Radhiya Allaahu 'anh) amesimulia kwamba Mtume (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam) amesema:

"Mwanamke anaolewa kwa moja ya mambo manne; kwa mali yake, nasaba yake, uzuri wake na dini yake - jinyakulie mwenye dini mikono yako itashika mchanga."³⁵

³¹ Muslim (1467), an-Nasaa'i (06/69) na tamko ni lake na wengineo.

³² Ibn Hibbaan katika "as-Swahiyh" yake (1232) – Mawaarid) na wengineo. al-Albaaniy amesahihisha cheni ya wapokezi wake na ni kwa mujibu wa sharti za al-Bukhaariy na Muslim (01/509).

³³ Maneno Yake (Ta'ala):

وَالَّذِينَ يَكْنِزُونَ الْذَّهَبَ وَالْفَضَّةَ وَلَا يُنْفَقُونَهَا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَيُشَرِّهُمْ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ

"Na wale wanaolimbiza dhahabu na fedha na wala hawazitoi katika njia ya Allaah, basi wape bishara ya adhabu iumizayo." (09:34)

³⁴ at-Tirmidhiy (3094), Ibn Maajah (1856), Ahmad (05/282) na wengineo. Imekuja katika tamko la at-Tirmidhiy:

"Tuweke mali gani sasa?" Akasema: "Bora yake ni ulimi wenyewe kushukuru, moyo wenyewe kushukuru, mke muumini ambaye anamsaidia katika imani yake."

Haafidhw amesema:

“Maana yake ni kwamba kinacholingana na mwanamme aliye na dini na muruwa ni kwamba dini ndio iwe kitu anachokitazama katika kila jambo na khaswa yule ambaye kutangamana naye kutachukua muda mrefu. Ndipo Mtume (Swalla Allaahu ‘alayhi wa sallam) akamwamrisha kumchagua mwanamke mwenye dini kwa sababu ndio malengo makubwa”³⁶

³⁵ al-Bukhaariy (09/132 – Fath), Muslim (1466) na wengineo.

³⁶ Fath (09/135).

07. Baadhi ya sifa za mke mwema

5 - Sifa za mke mwema

1 – Anadumu kumtii Allaah (Ta’ala) kwa kutekeleza haki Zake ikiwemo swalah, swawm, kujizulia na machafu, kujisitiri na kuinamisha macho na nyinginezo.

08. Mke mwema anamtii mume wake katika yasiyokuwa maasi

2 – Anamtii mume wake katika yasiyokuwa kumuasi Allaah (Ta’ala), anatekeleza haki zake kikamilifu na mionganini mwa sifa hizo ni zile ambazo zimekwishatangulia katika mlango wa kwanza.

09. Mke mwema anajihifadhi nafsi yake

3 – Anaihifadhi nafsi yake wakati ambapo mume wake anapokuwa mbali naye na heshima yake kutokana na mkono unaogusa, jicho linalotazama au sikio linalosikia. Vivyo hivyo anawahifadhi watoto, nyumba na mali za mume wake. Allaah (Ta’ala) amesema:

فَالصَّالِحَاتُ قَانِتَاتٌ حَفِظَاتٌ لِلْعَيْبِ بِمَا حَفِظَ اللَّهُ

“Basi wanawake wema ni wale watiiyu wenye kujihifadhi katika hali ya kutokuweko waume zao kwa kuwa Allaah ameamrisha wajihifadhi.”³⁷

as-Sa’diy amesema:

فَالصَّالِحَاتُ قَانِتَاتٌ

“Basi wanawake wema ni wale watiiyu...”

Bi maana anayemtii Allaah (Ta’ala):

حَفِظَاتٌ لِلْعَيْبِ

“.. wenye kujihifadhi katika hali ya kutokuweko waume zao.”

Bi maana wanaowatii waume zao hata wakiwa hawapo. Anamuhifadhi mume wake kwa yeze kuichunga nafsi na mali yake.”³⁸

Mtume (Swalla Allaahu ‘alayhi wa sallam) amesema:

“Mwanamke akiswali vitano vyake, akafunga mwezi wake, akamtii mume wake na akahifadhi tupu yake, basi ataambiwa [siku ya Qiyaamah]: “Ingia Peponi kwa mlango wowote unaoutaka.”³⁹

³⁷ 04:24

³⁸ Taysiyr-ul-Kariym ar-Rahmaan (01/344).

³⁹ Ibn Hibbaan katika ”as-Swahiyh” yake (06/184 – Ihsaan) na wengineo. al-Albaaniy ameisahihisha kutokana na nyinginezo zinazoitolea ushahidi katika “Aadab-iz-Ziffaa”, uk. 286.

10. Mke mwema anamuhudumikia mume wake

4 – Mwenye kumhudumikia mume wake. Mwanzo wa huduma hiyo ni katika nyumba yake na yaliyofungamana na hayo katika kuwalea watoto, kuandaa chakula, kutandika na mfano wa hayo. Huswayn bin Muhsyan ameeleza: “Shangazi yangu amenihadithia akisema: “Nilienda kwa Mtume wa Allaah (Swalla Allaahu ‘alayhi wa sallam) nikiwa ni mwenye kuhitajia baadhi ya haja ambapo akasema: “Je, wewe una mume?” Nikajibu: “Ndio.” Akasema: “Uko vipi na kwake?” Nikajibu: “Sina upungufu katika kumtii na kumhudumia isipokuwa yale yanayonishinda.” Akasema: “Angalia vizuri uhusiano wako kwake! Kwani yeche ndiye [ufunguo wako] wa Pepo na wa Moto.”⁴⁰

Huu hapa mfano wa huduma ya Asmaaa’ bint Abiy Bakr (Radhiya Allaahu ‘anhuma). Amesema:

”az-Zubayr alinioa na hakuwa akimiliki kitu isipokuwa farasi. Nilikuwa nikimpa chakula na maji na nikishona ndoo yake kubwa na kutengeneza unga. Sikuwa mzuri wa kutengeneza wa kutengeneza mkate, hivyo nilikuwa na wasichana wa ki-Ansaaar wanaonifanyia na walikuwa wazuri na wanawake waaminifu. Nilikuwa nikibeba juu ya kichwa changu kokwa za tende kutoka katika ardhi ya az-Zubayr ambayo alipewa na Mtume wa Allaah (Swalla Allaahu ‘alayhi wa sallam) iliokuwa theluthi mbili za Farsakh kutokea nyumbani kwangu. Siku moja nilikuwa na kokwa za tende kichwani mwangu ambapo ghafla nikakutana na Mtume wa Allaah (Swalla Allaahu ‘alayhi wa sallam) akiwa pamoja na baadhi ya Maswahabah zake. Akaniita na kusema ”Ikh, Ikh”⁴¹ ili anibebe nyuma yake. Nikaona haya na nikakumbuka wivu wako. Ndipo akasema: ”Naapa kwa Allaah kwamba kubeba kokwa za tende kulikuwa ni kukubwa zaidi kwangu kuliko kupanda pamoja naye.” Baada ya hapo Abu Bakr akanitumia mfanya kazi wa kike kuja kumshughulikia huyo farasi na ilikuwa ni kana kwamba ameniacha huru.”⁴²

Wanazuoni wamekinzana kuhusu hukumu ya mwanamke kumhudumikia mume wake. Shaykh-ul-Islaam Amesema:

“Wanazuoni wametofautiana kama mke analazimika kumhudumikia katika mfano wa kutandika nyumba, kumtayarishia chakula na kinywaji, mkate, kusaga unga, kuwapa chakula watumwa wake, wanyama wake na mfano wa mambo kama hayo? Wako waliosema kuwa si lazima kumhudumikia. Maoni haya ni dhaifu. Ni kama udhaifu wa

⁴⁰ al-Haakim (02/189) na wengineo. al-Haakim ameisahihisha na adh-Dhahabiya akaafikiana naye na al-Albaaniy akakubaliana naye katika ”Aadaab-uz-Zifaaf”, uk. 285.

⁴¹ Ibn Hajar amesema:

”Ni maneno anayoambiwa ngamia ili apige magot.” (Fath-ul-Baariy (9/389))

⁴² al-Bukhaariy (09/319), Muslim (2182) na wengineo.

maoni yanayosema kuwa si lazima kwa mume kuishi kwa wema na kumwingilia. Maoni mengine – na ndio ya sawa – ni kwamba ni lazima kumhudumikia. Mume ndiye bwana wake kwa mujibu wa Kitabu cha Allaah na mwanamke ni kama mfano wa mateka kwa mume kwa mujibu wa Sunnah ya Mtume wa Allaah (Swalla Allaahu ‘alayhi wa sallam)⁴³. Ni lazima kwa mtumwa na mjakazi kumhudumikia bwana wake. Jengine hilo ndilo linalotambulika.”

Amesema tena:

“Hakika maneno Yake Allaah (Ta’ala):

فَالصَّلَاحَاتُ قَانِتَاتٌ حَافِظَاتٌ لِلْعَيْبِ بِمَا حَفِظَ اللَّهُ

“Basi wanawake wema ni wale watii fu wenye kujihifadhi katika hali ya kutokuweko waume zao kwa kuwa Allaah ameamrisha wajihifadhi.”⁴⁴

yanapelekea ulazima wa kumtii mume moja kwa moja kukiwemo kumhudumikia, kusafiri naye, kummakinisha mume na mengine yote kama ambavo inalazimika kuwatii wazazi wawili. Kwani hakika kila utiifu uliokuwa kwa wazazi wawili unahama na kwenda kwa mume.”⁴⁵

⁴³ Amesema (Swalla Allaahu ‘alayhi wa sallam) amesema katika Khutbah ya kuaga:

”Zindukeni! Nakuusieni kuwatendea wema wanawake. Kwani hakika wao ni mateka kwenu.”

Ameipokea kwa tamko hili at-Tirmidhiy (1163) ambaye amesema kuwa ni nzuri na Swahiyh, Ibn Maajah (1851). al-Albaaniy ameipa nguvu katika ”al-Irwaa’-ul-Ghaliyl” (07/52).

⁴⁴ 04:24

⁴⁵ Majmuu ‘-ul-Fataawaa (34/90) kwa kifupi.

11. Mke mwema anahifadhi siri za mume wake

5 – Ni mwenye kuhifadhi siri za mume na khaswa zile siri zinazopitika kati yao wawili wanapokuwa chemba katika tendo la ndoa na mambo maalum yanayohusu ujumba. Kueneza siri za mume ni mionganini mwa mambo yanayomuumiza na kumkasirisha, jambo ambalo linapingana na kumtii na kumfurahisha. Isitoshe kuficha siri ni mionganini mwa sifa za wanawake wema, watifiu ambao wamesifiwa na Allaah pale aliposema:

حَفِظَاتُ لِلْغَيْبِ بِمَا حَفِظَ اللَّهُ

“... wenye kujihifadhi katika hali ya kutokuweko waume zao kwa kuwa Allaah ameamrisha wajihifadhi.”⁴⁶

Kwa sababu mionganini mwa kujihifadhi kwao waume wao wanapokuwa mbali kunaingia vilevile kutoeneza siri zao.

Asmaa' bint Yaziyd (Radhiya Allaahu 'anhaa) amesimulia ya kwamba alikuwa kwa Mtume wa Allaah (Swalla Allaahu 'alayh iwa sallam) wakati ambapo wanaume na wanawake walikuwa wameketi ambapo akasema:

“Huenda mwanaume akasema yale aliyofanya na mkewe na huenda mwanamke akasema yale aliyofanya na mumewe?” Wakanyamaza na hawakujibu kitu. Nikasema: “Ninaapa kwa Allaah! Wanawake hufanya na wanaume hufanya.” Akasema: “Msifanye hivo! Hivyo ni kama mfano wa shaytaan wa kiume aliyekutana na shaytaan wa kike njiani akamwingilia na huku watu wanatazama.”⁴⁷

⁴⁶ 04:24

⁴⁷ Ahmad (06/456) na ina shawahidi ambazo zinaisahihisha au angalau kwa uchache kuifanya kuwa ni nzuri. Hayo yamesemwa pia na al-Albaaniy katika ”Aadaab-uz-Ziffaaf”, uk. 144.

12. Mke mwema daima anakuwa katika muonekana mzuri

6 – Ajionyeshe kwa mume wake kwa hali nzuri zaidi kwa njia ya kwamba pale anapomtazama basi anamfurahisha. Abu Hurayrah (Radhiya Allaahu anh) ameeleza: “Mtume wa Allaah (Swalla Allaahu ‘alayhi wa sallam) aliulizwa: “Ni mwanamke yupi bora?” Akasema:

“Ni yule ambaye anamfurahisha [mume] anapomtazama, anamitii anapomwamrisha, hapingani naye katika nafsi yake na mali yake kwa yanayomchukiza.”⁴⁸

⁴⁸ an-Nasaa’iy (06/67), al-Haakim (02/61), Ahmad (02/251, 432, 437). al-Haakim amesema:

“Swahiyh juu ya sharti za Muslim.” ambapo adh-Dhahabiy akaafikiana naye. al-Traaqiy amesahihisha cheni ya wapokezi wake katika “Takhrij-ul-Ihyaa” (02/39). Ni nzuri kwa mujibu wa al-Albaaniy katika “as-Swahiyhah” (04/453).

13. Mke mwema hapeani mali bila idhini ya mume

7 – Hatoi kutoka katika mali yake mume wala mali ya mke wake isipokuwa kwa idhini yake mume. ‘Abdullaah bin ‘Amr al-‘Aasw (Radhiya Allaahu ‘anh) ameeleza kuwa Mtume wa Allaah (Swalla Allaahu ‘alayhi wa sallam) amesema:

“Haijuzu kwa mwanamke kutoa zawadi isipokuwa kwa idhini ya mume wake.”⁴⁹

al-Albaaniy amesema:

“Lakini haitakikani kwa muislamu – kama kweli ni muislamu wa kweli – kutumia vibaya hukumu hii ambapo akamfanya dhuluma mke wake ambapo akamzuilia katika mali yake katika mambo yasiyokuwa na madhara kwao wote wawili. Haki hii imefanana na haki ya walii wa msichana ambaye haijuzu kwake msichana kujioza mwenyewe pasi na idhini ya walii wake. Ikiwa atamzuilia, basi atapeleka mashtaka kwa Qaadhiy anayekubalika katika Shari’ah ili amfanyie uadilifu. Basi vivyo hivyo hukumu ya mali ya mwanamke wakati mume wake atapomfanya dhuluma ambapo akamzuilia kuitumia mali yake katika mambo yanayokubalika kwa mujibu wa Shari’ah. Katika hali hiyo Qaadhiy vilevile atamfanya uadilifu. Hapana ishkali kutumika hukumu hiyohiyo. Matatizo yanakuja pale ambapo mke atatumia vibaya. Kwa hivyo zingatia jambo hilo!”⁵⁰

⁴⁹ Ameipokea kwa tamko hili Abu Daawuud (3547), an-Nasaa’iy (05/65-66) na Ahmad (02/179 na 184). Ni nzuri kwa mujibu wa al-Albaaniy katika “as-Swahiyhah” (02/493).

⁵⁰ Silsilah Ahaadiyth-is-Swahiyhah (02/420).

14. Mke mwema hamuidhinishi yejote kuingia nyumbani bila idhini ya mume

8 – Asimpe idhini yejote kuingia nyumbani kwa mume wake isipokuwa kwa idhini yake. Abu Hurayrah (Radhiya Allaahu ‘anh) amesimulia kwamba Mtume wa Allaah (Swalla Allaahu ‘alayhi wa sallam) amesema:

“Si halali kwa mwanamke kufunga na mume wake hakusafiri pasi na idhini yake, asimpe idhini nyumbani kwake⁵¹ isipokuwa kwa idhini yake na chochote anachokitoa pasi na amri yake basi na mume atapata nusu yake.”⁵²

⁵¹ Asimpe idhini yejote kuingia nyumbani kwake au kula humo isipokuwa kwa idhini yake.

⁵² al-Bukhaariy (09/16 – Fath), Muslim (1026) na wengineo.

15. Mke mwema haombi talaka pasi na sababu ya kimsingi

9 – Hamuombi mume wake talaka pasi na sababu yenyе kumpelekea kufanya hivo. Thawbaan (Radhiya Allaahu ‘anh) ameeleza kuwa Mtume wa Allaah (Swalla Allaahu ‘alayhi wa sallam) amesema:

“Mwanamke yejote atakayemuomba mume wake talaka pasi na sababu, basi ni haramu kwake harufu ya Pepo.”⁵³

⁵³ Abu Daawuud (2226), at-Tirmidhiy (1187) ambaye ameifanya kuwa ni nzuri, ad-Daarimiy (02/162), Ibn Maajah (2055) na wengineo. Ni Swahiyh kwa mujibu wa al-Albaaniy kwa mujibu wa sharti za Muslim katika “al-Irwaa” (07/100).

16. Mke mwema halaani na hakufuru wema

10 – Mwenye kuacha kulaani. Abu Sa'iyd al-Khudriy (Radhiya Allaahu 'anh) ameeleza kuwa Mtume wa Allaah (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam) alitoka kuelekea katika uwanja wa kuswali [swalah ya] Dhuhaa' au [swalah ya] al-Fitwr kwenda kwa wanawake na kusema:

“Enyi kongamano la wanawake! Toeni swadaqah. Kwani hakika mimi nyinyi ndio wakazi wengi wa Motoni.” Tukasema: “Kwa nini, ee Mtume wa Allaah?” Akasema: “Mnakithirisha laana na mnakufuru wema.”⁵⁴

⁵⁴ al-Bukhaariy (01/405), (03/325), (04/191) na (05/266 – Fath), Muslim (889) na wengineo.

17. Mke mwema anamshukuru mume wake

11 – Kumshukuru mume juu ya yale mambo mazuri na wema anaomfanyia. Kushukuru huko kunakuwa kwa maneno mazuri, kumtii katika yaliyo mema na kutosahau wema wake na kujiepusha na ijithada zake. Kufanya mambo hayo kunapelekea yeye kuingia Motoni. Ibn 'Abbaas (Radhiya Allaahu 'anhuma) ameeleza kuwa Mtume (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam) amesema:

"Nimeonyeshwa Moto na tahamaki nimeona wakazi wake wengi walikuwa ni wanawake." Wakasema: "Wanakufuru Allaah?" Akasema: Akasema: "Wanakufuru matangamano mazuri na wanakufuru wema. Lau utamtendea mmoja wao wema mwaka mzima na halafu katika tokeo fulani akaona kitu kwako, atasema: "Katu sijaona wema wowote kutoka kwako."⁵⁵

Mtume wa Allaah (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam) amesema:

"Allaah hamtazami mwanamke ambaye hamshukuru mume wake wakati huohuo hawezi kujitosheleza naye [kukosa kuwa pamoja naye]."⁵⁶

⁵⁵ al-Bukhaariy (01/83, 528) na (02/232, 540), (06/297) na (09/298 – Fath) na Muslim (907) na wengineo.

⁵⁶ Silsilah Ahaadiyth-is-Swahiyhah, uk. 289.

18. Mke mwema havui nguo zake katika isiyokuwa nyumba ya mume wake

12 – Havui nguo zake katika isiyokuwa nyumba ya mume wake. Mtume wa Allaah (Swalla Allaahu `alayhi wa sallam) amesema:

“Mwanamke yejote atakayevua nguo zake katika nyumba isiyokuwa yake, basi Allaah atavunja sitara kutoka kwake.”⁵⁷

al-Munaawiy amesema:

“Allaah (‘Azza wa Jall) atavunja sitara kutoka kwake kwa sababu wakati aliposhindwa kuhifadhi yale aliyoamrisha kuyafunika kutokamana wanamme wa kando naye ndipo akalipwa kufanyiwa hivo – malipo yanatokana na mtu alivyotenda. Udhahiri ni kwamba kuvua nguo ni ibara kuhusu kujifunua mbele ya wanamme wa kando naye kwa ajili ya jumaa au vile vitangulizi vyake. Ni tofauti na pale anapovua nguo zake kati ya wanawake wenzake sambamba na kufunika vile viungo visiviyotakiwa kuonekana. Katika hali hiyo hakuna nafasi na yeye kuingia katika matishio haya.”⁵⁸

⁵⁷ al-Haakim (04/289) na wengineo. Inapatikana katika ”Swahiyh-ul-Jaamiy` as-Swaghiyr” (2705).

⁵⁸ Fawdhw-ul-Qadiyr (03/147).

19. Mke mwema anajaribu kumfurahisha mume kwa hali zote

13 - Mke mwema anajaribu kumfurahisha mume kwa njia ziwezekanazo. Tumekwishatangulia kutaja katika Hadiyth maneno ya mwanamke mwema:

“Mimi leo sionji usingizi mpaka uridhie.”⁵⁹

adh-Dhababiy amesema:

“Ni lazima kwa mwanamke atafute kumridhisha na kumfurahisha mume wake na ajiepushe na kumkasirisha. Asijizuilie kutokana naye pale atapomuhitaji. Vilevile mwanamke anatakiwa kujua kuwa yeye ni kama mmlikiwa wa mume. Asifanye chochote kwa nafsi yake wala mali yake mume isipokuwa kwa idhini yake. Amtangulizie haki yake mume kabla ya haki yake yeye na pia atangulize mbele haki za jamaa zake mume kabla ya haki za jamaa zake yeye na mwanamke awe mwenye kuijandaa kwa mume kustarehe naye kwa sampuli zote za usafi na wala asijifakharishe kwake kutokana na uzuri wake. Asimtie kasoro kwa ubaya – ikiwa mume ana ubaya huo.

Vilevile ni lazima kwa mwanamke siku zote amuonee haya mume wake, asimkodolee macho, kumtii amri zake, kunyazama wakati anapozungumza, kujiepusha na yale yote yanayomkasirisha na kutomfanyia khiyana wakati wa kutokuwepo kwake katika kitanda chake na mali yake na nyumba yake. Aidha anukie hafuru nzuri, auzoweze mdomo kutumia *Siwaak*, miski na manukato. Adumu kuvaan mapambo anapokuwa mbele yake na aache kujipamba mume anapokuwa hayupo, akawakirimu familia na jamaa zake mume na akione kidogo kinachotoka kwake kuwa ni kikubwa.”⁶⁰

⁵⁹ Silsilah Ahaadiyth-is-Swahiyhah, uk. 287.

⁶⁰ al-Kabaair, uk. 188-190 kwa kifupi.

20. Kitu cha kwanza kinachomsaidia mwanamke kuwa mwema

6 – Mambo yanayomsaidia mke kupata sifa hizi

1 – Kutambua ukubwa wa Allaah (Ta’ala), kwamba Yeye ni wa haki na Mwenye kukisimamia kila kitu, dini Yake ndio mfumo imara, Shari’ah Yake ndio njia ilionyooka, kutambua ukamilifu wa hekima Zake katika maamrisha na makatazo Yake na mipango na matakwa Yake. Vilevile kutambua kuwa ujuzi Wake umekienea kila kitu chenye kuonekana na kilichojificha. Hakika Yeye anayajua yanayowanufaisha waja kutokamana na yanayowadhuru, yenyе kuwafanya wakatengemaa na yenyе kutokamana na yenyе kuwaharibu. Hakika Yeye (Subhaanah) ni Mwingi wa wenyе huruma. Hawaamrishi waja Wake isipokuwa katika yaliyo na manufaa katika dini na dunia yao na kuwafanya wakafaulu duniani na Aakhirah. Kama ambavo hawakatazi isipokuwa yale yenyе kuwafanya wakaangamia duniani na Aakhirah.

Kwa hiyo Shari’ah Yake (Subhaanah) ndio rehema, kheri na baraka. Yeyote atakayeifuata basi atafaulu duniani na Aakhirah na ataishi maisha ya starehe na mazuri yaliyoja furaha. Kwa msemo mwingine hatopata maangamivu wala dhiki kabisa isipokuwa pindi atakapokwenda kinyume na maamrisha ya Bwana Wake (‘Azza wa Jall). Allaah (Ta’ala) amesema:

مَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِّنْ ذَكْرٍ أَوْ أُنْثَى وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَنْخِيَّنَّهُ حَيَاةً طَيِّبَةً وَلَأَجْزِيَنَّهُمْ أَجْرًا هُمْ بِأَحْسَنِ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ

“Yule mwenye kutenda mema katika wanamme au wanawake – ilihali ni muumini – basi Tutamhuisha maisha mazuri na tutawalipa ujira wao kwa mazuri zaidi ya yale waliyokuwa wakitenda.”⁶¹

وَمَنْ أَعْرَضَ عَنْ ذِكْرِي فَإِنَّ لَهُ مَعِيشَةً ضَنْكًا وَتَحْشِرُهُ يَوْمُ الْقِيَامَةِ أَعْمَىٰ

“Yeyote atakayejitenga na ukumbusho Wangu, basi hakika atapata maisha ya dhiki⁶² na tutamfufua siku ya Qiyaamah hali ya kuwa kipofu.”⁶³

Hivyo basi, mke akijua kiwango hichi cha utukufu wa Allaah (Ta’ala) na ukamilifu wa hekima, kuenea kwa ujuzi Wake, ukunjufu wa rehema Zake, basi atakimbilia kumtii (Jalla wa ‘Alaa) na yale aliyoomrisha kuhusu kumtii mume Wake, atakimbilia kutekeleza haki zake pasi na kusita wala kufanya uvivu na wala hatoanza kuhoji ni kwa nini mwanamme

⁶¹ 16:97

⁶² Dhiki, shida na majanga. Ameyaelezea maisha kuwa yenyе majanga mno kwa njia ya kupetuka. (Waabil as-Swayyib, uk. 59)

⁶³ 20:124

amefanywa kuwa ni msimamizi juu yake, ni kwa nini nimelazimishwa kumtii na kadhalika? Allaah (Ta’ala) amesema:

وَمَنْ يَعْصِي اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا مُّبِينًا

“Anayemuasi Allaah na Mtume Wake, basi hakika amepotoka upotofu wa wazi.”⁶⁴

فَلَا وَرَبَّكَ لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّىٰ يُحَكِّمُواكَ فِيمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ ثُمَّ لَا يَجِدُوا فِي أَنفُسِهِمْ حَرْجًا مِّمَّا قَضَيْتَ وَيُسَلِّمُوا تَسْلِيمًا

“Naapa kwa Mola wako! Hawatoamini mpaka wakufanye wewe ni hakimu katika yale wanayozozana kati yao kisha wasipate katika nyoyo zao uzito katika yale uliyohukumu na wajisalimishe kwa kujisalimisha.”⁶⁵

⁶⁴ 33:36

⁶⁵ 04:65

21. Kitu cha pili kinachomsaidia mwanamke kuwa mwema

2 – Miongoni mwa mambo yanayomsaidia mke kusifika na tabia njema ni kuwa na shauku juu ya yale ambayo Allaah amewaaahidi Peponi katika kheri zilizoenea na thawabu nyingi. Ni mambo ambayo hayajaonekanwa na jicho lolote, hayajasikiwa na sikio lolote wala hayajampitikia mtu yeote kwenye moyo wake.

22. Kitu cha tatu kinachomsaidia mwanamke kuwa mwema

3 – Kuogopa adhabu na hasira za Allaah (Subhaanahu wa Ta’ala) na mengine yote aliyowaandalia watenda madhambi huko Aakhirah kukiwemo minyororo, utwevu na adhabu kali na iumizayo – Allaah atulinde nazo kutokamana na fadhilah na ukarimu Wake.

Huko kabla tumetanguliza milango miwili; mlango wa kwanza ni mapendekezo ya kuhifadhi na kuzichunga haki za mume na mlango mwingine ni kuhusu matishio ya kuziangusha na kuzipoteza.

23. Kitu cha nne kinachomsaidia mwanamke kuwa mwema

4 – Kumbuka msaada Allaah (Ta’ala). Hakika mtu hawezi kufikia katika kheri yoyote iliyosimamaa kabisa isipokuwa kwa hifadhi ya Allaah (Ta’ala), tawfiq Yake, msaada Wake na kumfanya Kwake mtu kuwa imara. Amesema (Tabaarak Ismuh) kuhusu haya:

فَالصَّلَاحَاتُ قَانِتَاتُ حَافِظَاتٍ لِلْغَيْبِ بِمَا حَفِظَ اللَّهُ

“Basi wanawake wema ni wale watifiu wenye kujihifadhi katika hali ya kutokuweko waume zao kwa kuwa Allaah ameamrisha wajihifadhi.”⁶⁶

Maneno Yake (Ta’ala):

بِمَا حَفِظَ اللَّهُ

“... kwa kuwa Allaah ameamrisha wajihifadhi.”

Bi maana kwa Allaah kuwahifadhi ndipo wakawa hivyo. Hivyo ndivo alivosema at-Twabariy⁶⁷ na kikosi cha wafasiri wa Qur-aan.

⁶⁶ 04:24

⁶⁷ Jaamiy'-ul-Bayaan (05/39).

24. Kitu cha tano kinachomsaidia mwanamke kuwa mwema

5 – Miongoni mwa mambo makubwa yanayomsaidia mke juu ya wema wake ni kutangamana na wanawake wema na wenyewe kumcha Allaah na kusikiliza maneno yao, kujitahidi kujifananisha nao. Sambamba na hilo ajiepushe kutangamana na wanawake waovu na kutoketi nao wala kuwasikiliza. Bali awe na tahadhari kwelikweli kuangalia wale wanawake wenyewe kuonyesha mapambo na walio uchi. Ni mamoja anafanya hivo kupitia TV, video au njia zingine. Mtume wa Allaah (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam) amesema:

“Mfano wa rafiki mzuri na rafiki muovu ni kama muuza manukato na muhunzi. Muuza manukato ima atakupa au utapata kutoka kwake harufu nzuri. Kuhusu muhunzi ima ataunguza nguo yako au utapata harufu mbaya kutoka kwake.”⁶⁸

an-Nawawiy amesema.

“Ndani yake kuna ubora wa kukaa na watu wema, watu wa kheri, wenyewe heshima, wenyewe tabia njema, wenyewe kujichunga, wanazuoni, watu wa adabu na makatazo ya kukaa na watu waovu, Ahl-ul-Bid'ah, wenyewe kuwasengenya watu, amekithirisha uovu wake na kutokuwa kwake na kazi na mfano wa hao katika aina nyenginezo zilizokua mbaya.”⁶⁹

ar-Raaghib amsema:

“Amezindua katika Hadiyth hii ya kwamba ni haki kwa mtu kujitahidi kwa kiasi cha ijithada yake kutangamana na kukaa na watu wa kheri. Kwani jambo hilo linaweza kumfanya mtu ambaye ni muovu akawa mwema kama ambavo kusuhubiana na waovu kunaweza kumfanya aliye mwema akawa muovu.

Ni kitu kinachotambulika kuwa maji na upepo hubadilika na kuharibika wakati vinapokaribiana na mzoga. Tusemeje kuhusu nafsi za watu ambazo hukubali zaidi kile ambacho kinawekwa ndan yake ni mamoja iwe ni kheri au shari?”⁷⁰

⁶⁸ al-Bukhaariy (04/323) na (09/660 – Fath), Muslim (2628) na wengineo.

⁶⁹ Sharh Muslim (16/178).

⁷⁰ Imenakiliwa kutoka katika ”Fawdhul-Qadiyr” (05/507).

25. Kitu cha sita kinachomsaidia mwanamke kuwa mwema

6 – Miongoni mwa mambo yatayomfanyia wepesi mwanamke kupata tabia njema ni yeye kuchagua mume mwema na msichana pale mwanzoni kabisa asimkubali isipokuwa yule ambaye yuko na tabia na dini ambaye atamsaidia juu ya jambo la Aakhirah. Mtume wa Allaah (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam) amesema:

“Atapokujieni yule ambaye mmeridhia kwake tabia na dini yake basi muozesheni. Msipofanya hivo basi kutakuwa na fitina katika ardhi na ufisadi mkubwa.”⁷¹

⁷¹ at-Tirmidhiy (1084), Ibn Maajah (1967) na wengineo. Ni nzuri kwa mujibu wa al-Albaaniy katika ”as-Swahiyah” (03/20).

26. Waume wabora

Ikiwa mwanamke ameamrishwa kumtii mume wake na akatakwa kumridhisha na kuzichunga haki zake, basi itambulike kuwa mume pia ameamrishwa kumtendea wema, kumfanyia upole, kumfanyia subira juu ya yale yanayotoka kwake katika tabia mbaya na mengineyo na pia ampe haki yake katika matumizi, mavazi na kuishi naye kwa wema. Amesema (Ta'ala):

وَعَشِرُو هُنَّ بِالْمَعْرُوفِ

“Na kaeni nao kwa wema.”⁷²

Mtume (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam) amesema:

“Nakuusieni kuwatendea wema wanawake.”⁷³

”Muumini mkamilifu zaidi ni yule mionganii mwao mwenye tabia njema zaidi na mbora wao ni yule mbora wao kwa wake zao.”⁷⁴

Iyaas bin 'Abdillaah bin Abiy Dhubaab (Radhiya Allaahu 'anh) ameeleza kuwa Mtume (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam) amesema:

“Msiwadhuru wajakazi wa Allaah.”

Ndipo 'Umar (Radhiya Allaahu 'anh) akaja kwa Mtume (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam) na kusema: “Ee Mtume wa Allaah! Wanawake wamekuwa waasi⁷⁵ kwa waume zao.” Akaamrisha kuwapiga ambapo tukawapiga. Wakaja kwa familia ya Muhammad (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam) kundi kubwa la wanawake. Wakati kulipopambazuka akasema:

“Usiku wamekuja kwa familia ya Muhammad wanawake sabini ambao wanawashtaki waume zao. Hamtowapata watu hao⁷⁶ ni katika wabora wenu.”⁷⁷

⁷² 04:19

⁷³ al-Bukhaariy (09/253 – Fath), Muslim (1468) na wengineo.

⁷⁴ at-Tirmidhiy (1162) ambaye amesema: ”Nzuri na Swahiyh” Ahmad (02/250, 472) na wengineo. Ni nzuri kwa mujibu wa al-Albaaniy katika “Aadaab-uz-Ziffaaf”, uk. 271.

⁷⁵ Bi maana wamejikweza kutokamana na kuwatii waume zao. Wanatakiwa kutiwa adabu kwa kupewa mawaiidha, kisha wasuswe kwenye vitanda, kisha wapigwe kipigo kisichoumiza na si kinyume chake kama wanavofanya baadhi ya waume.

⁷⁶ Bi maana ambao wanachupa mpaka katika kupiga na wakafanya hivo kwa wingi.

⁷⁷ Abu Daawuud (2146), Ibn Maajah (1985) na wengineo. al-Albaaniy amesema katika “Swahiyh Ibn Maajah”:

”Nzuri na Swahiyh.”

Haya ndio ya mwisho ambayo nimetaka kuyazindua katika kijitabu hiki kifupi na chenye faida – Allaah akitaka.

سُبْحَانَكَ اللّٰهُمَّ وَبِحَمْدِكَ، أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلٰهٌ إِلَّا أَنْتَ أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ

”Kutakasika kutokamana na mapungufu ni Kwako, ee Allaah, himdi zote njema ni Zako. Nashuhudia kwamba hapana mungu wa haki isipokuwa Wewe. Nakuomba msamaha na nakutubia Kwako.”⁷⁸

⁷⁸ al-Haakim (01/537) na wengineo. Imethibiti kutoka kwa 'Aaishah (Radhiya Allaahu 'anhaa) aliyesema:

“Hakupatapo Mtume wa Allaah (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam) kukaa kikao chochote, kusoma Qur-aan wala kuswali swalah yoyote isipokuwa ataimalizia kwa maneno haya... “ an-Nasaa'iyy katika “Amal-ul-Yawm wal-Laylah” (308) na Ahmad (06/77). al-Haakim amesema:

“Swahiyh kwa mujibu wa sharti za Muslim.” na adh-Dhahabiy akaafikiana naye na al-Albaaniy akamkubalia katika ”Silsilah Ahaadiyah-is-Swahiyah” (01/120).